

Hajdú Dezsőné – Kendrella Ágnes Klára

Más szempontú tervezés

Segédanyag az óvodai dokumentációhoz,
kiemelten a különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztéséhez

Hajdú Dezsőné – Kendrella Ágnes Klára

MÁS SZEMPONTÚ TERVEZÉS

Segédanyag az óvodai dokumentációhoz,
kiemelten a különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztéséhez

Írta és szerkesztette:
Hajdú Dezsőné – Kendrella Ágnes Klára

© Kiadja a Novum Könyvklub Kft., 2022
www.novumkonyv.hu

HU ISSN 2063-515X
ISBN 978-615-6043-57-3

A kiadó a kiadói jogot fenntartja. A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmiféle formában nem sokszorosítható.

A kiadásért felel a Novum Könyvklub ügyvezetője
Anyanyelvi lektor: Gellér Tibor
Borítókép: Tényi Katalin
Tördelés, nyomdai előkészítés: Soós Zsuzsanna

Pannónia Nyomda Kft.
Felelős vezető: Halász Gábor

Tartalom

Előszó	7
Általános minták a csoportnaplóhoz	9
1. Óvodai befogadás, beszoktatás	10
2. Ünnepek, hagyományok, jeles napok a nevelési évben	14
3. Eseménytervek, szervezési feladatok	16
Tematikusterv- és projektterv-minták.....	27
1. Őszi növény- és állatvilág – tematikus terv	28
2. A tél kincsei – tematikus terv.....	33
3. Téli állatvilág – tematikus terv	39
4. Tavasz – projektterv	45
Tevékenység-/foglalkozásterv-minta.....	55
1. Mozgás	56
2. Reflexió.....	61
A különleges bánásmódot igénylő gyermek féléves fejlesztési terve heti bontásban, tevékenységterv-mintákkal.....	65
1. A különleges bánásmódot igénylő gyermek fejlesztésének tematikus terve januártól májusig	66
2. Tevékenység-/foglalkozásterv-minta I.....	71
3. Tevékenység-/foglalkozásterv-minta II.....	72
Ötlettár a különleges bánásmódot igénylő gyermek fejlesztésének tervéhez	73
1. A fejlesztés ütemterve – Ötlettár	74
2. Esetleírás.....	100
Felhasznált szakirodalom	104

Előszó

Azért döntöttünk e könyv megírása mellett, mert rohanó világunkban talán tudunk segíteni az óvodapedagógusoknak azzal, hogy mintákat adunk a portfólióíráshoz, a minősítéshez egy-egy témakörhöz kapcsolódóan. Írtunk kötelező és szabadon választható dokumentumokat is, illetve a csoportnapló kötelező dokumentációjának egyes elemeire is tettünk javaslatokat. Ahogy a cím is jelzi, a másságot és annak elfogadását hangsúlyosan kívántunk megjeleníteni a kötetben.

A pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet 9/B. § szakaszának (6) bekezdése értelmében, az Oktatási Hivatal kiadott útmutatója alapján, a minősítésekre vonatkozóan mintadokumentációt adtak ki, amely kiválóan segíti a pedagógusok munkáját a dokumentum írásában. Több olyan internetes portál is van, ahol segítséget kaphat mindenki az egyéni kérdéseire is, viszont fontosnak tartottuk a saját szakmai tapasztalataink megosztását is. Hiszen, mikor saját magának, saját környezetében átteszi valaki az üres nyomtatványokat a gyermekek egyéni fejlettségi szintjének megfelelően, a helyi sajátosságok nagyban befolyásolják azt az irányt, amely felé elindul.

A más szempontú tervezés kiemelten foglalkozik az egyéni fejlesztéssel és a különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztési tervével. Jellemzően sok, különleges bánásmódot igénylő gyermekkel találkoztunk eddigi pályafutásunk alatt, ezért úgy döntöttünk, hangsúlyosabban megjelenítjük az ilyen gyermekekkel való dokumentációs ajánlásunkat, bízva abban, hogy sokan tudjátok majd a saját csoportotokban is alkalmazni.

A teljesség igénye nélkül válogattuk a témaköröket, törekedve viszont az évszakok rendjének megtartására. Mi hagyománytisztelő óvónők vagyunk. Minden írásunk a fantázia világára épül, senkit nem nevezünk meg benne.

Válogassatok benne kedvetekre!

Szeretettel:

Hajdú Dezsőné Katika és Kendrella Ágnes Klára

Általános minták a csoportnaplóhoz

- 1. Óvodai befogadás, beszoktatás*
- 2. Ünnepek, hagyományok, jeles napok a nevelési évben*
- 3. Eseménytervek, szervezési feladatok*

Általános minták a csoportnaplóhoz

1. Óvodai befogadás, beszoktatás

Gondolatok a beszoktatásról:

4 éves korra alkalmassá válnak a gyermekek arra, hogy közösségbe kerüljenek. Vágynak a társak után. Alkalmassá válnak az együttélési minták, szokások, a kulturált viselkedési és magatartási formák befogadására.

Az óvodáskor megkezdése minden családban az első olyan élethelyzet, amikor a kisgyermek a meleg családi fészekből kikerül, s megkezdődik az intézményi nevelése. Elkezdődik az intézményes szocializáció folyamata, amelyben a kisgyermek megtanulja azokat a kulturális és viselkedési mintákat, amelyek egy adott társadalomban általánosan érvényesek.

Az óvodakezdés mindenki számára nehéz, megpróbáltatásokkal, várakozással teli időszak.

A szülő részéről: Hogy érzi magát a gyermek? Kap-e elegendő gondoskodást, törődést, szeretetet? Lesz-e barátja?

Az óvodapedagógus részéről: 20–30 új kisgyermek, különböző családok, más és más igények, elvárások, eltérő fejlettségű és különböző személyiségű gyermekek.

Mit jelent az óvodába járás a gyermek oldaláról? Az óvodába való beilleszkedés komoly feladat a kisgyerekeknek. Új és ismeretlen az óvoda épülete, a dolgozói. Nincs vele az anya, nem ismer senkit. Nincs egyedül, nem csinálhatja azt, amit általában otthon. Gyakran intik türelemre. Folyamatosan szembesül azzal, mit szabad, és mit nem. A kisgyermek még képtelen az önérdék mellett a társak érdekeit átlátni, ugyanazt a helyzetet a társak szemszögéből megítélni.

Hogyan szoktassuk be zökkenőmentesen a gyermekeket?

- Az óvodába járás megkezdése előtt érdemes ismerkedni az óvoda épületével, udvarával kívülről, az utcáról.
- Beszélgessen a szülő a gyermekkel, hogy miért járnak óvodába a gyerekek, mit csinálhatnak ott.
- Hallgassunk az óvodáról szóló mesét, verset.
- Az óvoda megkezdése előtti hónapokban érdemes többször másra bízni a gyereket, hogy megszokja, megtanulja: az anya nemsokára jön érte, újra együtt lesz vele.
- Járjunk játszótérre, hogy a gyermek homokozás, csúszdázás közben megismerkedhessen más idegen gyermekekkel, szülőkkel, esetleg leendő óvó társakkal.
- A szülő segítse családlátogatás alkalmával a gyermek megismerését; jó, ha a gyermek is otthon van. Ekkor találkozik először a gyermek az óvodapedagógussal.
- Bízunk az óvodapedagógusokban. A gyerekek érzékelik, hogy szüleik bizalmatlanok, és akkor ők is azok lesznek.
- Tekintsük partnernek az óvó nénit, bátran osszuk meg vele gondolatainkat, kéréseinket.

- Engedjük, hogy a gyermek magával vihesse kedvenc játékát.
- Kezdetben sok gyerek tiltakozik az óvodába járás ellen. Legyünk velük türelmesek.
- Fontos, hogy a gyermeket néhány napig ugyanaz az óvodapedagógus fogadja, a délutáni pihenő idején, esetleg ébredéskor legyen a gyermek közelében.
- Jó, ha az első napokban a délutáni alvásból való felébredés után itt van érte a szülő.
- Ha a szülő átadta a gyermeket az óvodapedagógusnak, elköszöntek, még ha sír is, ne az ajtó közelében várokozzék. Ajtónyitáskor a gyermek észreveszi az anyát, utána nehezebb lesz megnyugtatni.
- A gyerek biztonsága érdekében a szülők figyeljenek az ajtók becsukására.

■ **A beszoktatás menete:**

A beszoktatás minden óvodában eltérő lehet. Az, hogy mennyi idő alatt szokja meg a kisgyermek az óvodát, nagyban befolyásolja, hogy otthonról, bölcsődéből vagy másik közösségből érkezik, és hogy van-e esetleg nagyobb testvére.

- Az óvodánkba újonnan érkező gyerekek szüleinek júniusban szülői értekezlet tartunk, ahol megbeszéljük, hogy milyen eszközökre, felszerelésre lesz szükség szeptembertől, valamint egyeztetjük a családlátogatások időpontját.
- Családlátogatáson megbeszéljük az óvodakezdés napját, hogy mennyi időt töltsön a gyermek az oviban, mikortól ebédeljen. A családlátogatásokon a kölcsönös bizalom kialakítására törekszünk, mely a gyermekek befogadásának alapja, és egyben az együttműködésünk első lépcsője. Nagyon fontos a szülő napközbeni elérhetősége.
- Az első időszakban két óvodapedagógus fogadja a gyerekeket. Rugalmasan kezeljük a helyzetet, anya ismeri a gyermeket, ő dönti el, itt lehet-e hagyni a gyermeket rövidebb-hosszabb időre. A gyermek az anyával az első napokban néhány órát tölt el az óvodában. Ismerkedik az óvoda dolgozóival. Felfedezik az óvodát.
- Fokozatosan nyújtjuk az óvodában töltött időtartamot. Néhány nap ismerkedést követően, ebéd után megy haza a gyermek. Ha már itt alszik a gyermek, az ébredés idejére érkezzék meg a szülő. Búcsú nélkül soha ne menjen el a szülő, pontosan mondja meg, mikor jön a gyermekért. Ha elköszönt, menjen határozottan, ne forduljon vissza még akkor sem, ha kicsit sír a gyermek.
- Az anyás beszoktatással egy időben fokozatosan elnyerjük a gyerekek bizalmát, így a szülő most már nyugodtan hagyja gyermekét az óvodában. Érkezéskor rövid búcsút vesznek egymástól, és a szülő a megbeszélte időben érkezik a gyermekért. Kialakul a biztonságérzet a gyermekben. „Anya, apa biztosan jön értem munka után!”
- Természetesnek tekintjük, hogy egyes gyerekek igénylik szüleik jelenlétét a beszoktatás kezdeti szakaszában.

■ **Érzelmi biztonság kialakítása, megalapozása:**

Fontos, hogy az anyáról való leválás fokozatosan történjék. Időt kell hagyni, hogy az óvodapedagógus és a gyermek között kialakuljon a biztonságon alapuló kapcsolat. Ez sok mindentől függ: bölcsődéből jön, van nagyobb ovis testvér, érzi a bizalmat, amit az anya közvetít az óvodapedagógus felé.

Az anya–gyermek kapcsolat zavara esetén több időbe telik, míg a gyermek elfogadja, hogy ott kell maradnia, de majd jön érte anya.

1. A fejlesztés ütemterve – Ötletár

Ötletár 1.

■ **Téma: a szőlő**

■ **Időszak: szeptember–január, majd visszamérés**

Hetente két alkalommal, az egyéni fejlődés ütemének megfelelően gyakorolva és új játékok feldolgozva, a célunknak megfelelően történik az egyéni fejlesztés. Kezdetben rövidebb ideig tartó egyéni fejlesztéssel, majd az időtartamát az egyéni fejlődés mértékének megfelelően növelve, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodva.

Fejlesztendő terület	Cél	Feladatok/játékok	Eszközök
Nagymozgások fejlesztése.	Fizikai állóképesség javítása, alakítása játékos, őszi témájú mozgástevékenységgel.	Szőlőlévelugrás: A szőlőszüret során szőlőleveleket szedünk. Meztírláb járással, futással kell jelre futni, és utána jelre átugrani a szőlőleveleket, majd labujjon jární. Lábturnázni is kiválóan lehet vele a fűben ülvé.	szőlőlevelek
Testséma fejlesztése.	Testfogalom kialakítása vidám, szüreti játék segítségével.	Csőzfógó: Van egy csősz, ő a fógó. A csősznél van egy kosár, amibe össze kell gyűjtenie a szőlőfürtöket. A csősznek el kell kapnia a szalagokat.	kosár, szőlőfürtök szalagokra kötve vagy ragasztva
Téri tájékozódás fejlesztése.	Mindennapos mozgáskedv alakítása, szem-láb koordináció fejlesztése mozgásos, őszi játék által.	Szőlőszüretelés: Jelre mindenkinek a kis kosarába le kell szüretelnie a szőlőket. Az a gyermek nyer, aki a legtöbb szőlőt szüreteli le. Igazi szőlővel is lehet játszani, csak az lehet, hogy szétesik. Játék után lehet szőlőt eszegetni.	rövid szalagokra ragasztott szőlők, amiket az óvoda udvarán fák és bokrok ágaira felkötünk masnival, a gyermek magasságában; kiskosarak
Vizuális észlelés fejlesztése.	Kognitív kép alakítása a gyermekben a szüreti képpel való játék által.	Ősszel érik a szőlő: Egy őszi képet teszünk a gyermek elé, melyen a szőlőfeldolgozás lépései vannak. Megkérjük a gyermeket, hogyha megnézte a képet, mesélje el, mit lát.	őszi színes kép a szőlőfeldolgozás folyamatáról
Audatív észlelés fejlesztése.	Próbálja megfogalmazni a gyermek a szőlővel és szürettel kapcsolatos gondolatait, ismereteit.	Szőlőtérkép: Lerajzolunk egy szőlőt a gyermeknek nagyméretű fehér papírra. Utána lerajzolhatja ő is egyedül vagy akár együtt. Mikrocsoportban is játszható.	nagyméretű fehér papír, színes ceruzák, filctollak, ha van, akkor tábla, amire tudjuk rögzíteni; kisebbeknél színes, laminált ábrákkal segíthetünk
Taktilis észlelés fejlesztése.	Próbáljon minél több szőlőlevelet összegyűjteni egyedül.	Szőlőlével gyűjtése: Több gyermekkel érdemes játszani. Szőlőszüreten vagyunk. Ki tudja a földről a legtöbb szőlőlevelet összegyűjteni? A jel lehet furulyaszó/sípszó/egy őszi dal eléneklése.	szőlőlevelek

Keresztcsatornák fejlesztése.	Próbálja a szót a kitalogatni és a gondolatait megfogalmazni.	A szót hordóba vagy tálba tesszük. Beköjtjük a gyermek szemét, és így kitapogathatja a szóló formáját, tapintással megismerheti a „gömbölyű” fogalmát.	hordó/tál, szőlőfürtök, tálca, terítő
Időszelés fejlesztése.	Képes legyen az ábrák sorba rendezésére.	Szólófeldolgozás: Előkészítünk a szólófeldolgozás menetét ábrázoló képeket. A gyermeknek sorba kell rendeznie a képeket.	laminált színes képek a szólófeldolgozás menetéről (minimum 10 darab kép)
Auditív figyelem fejlesztése.	Képes legyen jelre az adott feladatot megvalósítani. Örömmel vegyen részt a játékban.	Szólófutás: Futás instrukciókkal (pl. „szóló” – Futás!; „alma” – Guggolj le!; „körte” – Feküdj a hasadra!).	ősi zene lejátszásához mozgás közben: laptop, hangfal, pendrive
Vizuális figyelem fejlesztése.	Alakuljon térbeli vizuális figyelmre a szólókép játékos keresése során.	Az udvaron a levelek alatt előzetesen elrejtünk több, szőlőfürtöt ábrázoló képet. Jelre lehet indulni. Aki a legtöbb szőlőfürtöt megtalálja, az nyeri meg a játékot.	szőlőfürtöt ábrázoló képek laminálva
Emlékezet fejlesztése.	Próbálja megfogalmazni a mese cselekményére vonatkozó gondolatait.	Szólómese: Elmesélünk egy mesét (pl. a <i>Szóló szőlő, mosolygó alma, csengő barack</i> című magyar népmesét). „Mondd meg, légy szíves, hogy mi történt a mesében! Mi tetszett neked a meséből a legjobban?”	meseillusztráció